

Odgovornost za ratne zločine i promoviranje tranzicijske pravde



Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini (Misija) prati i izvještava o postupcima u predmetima ratnih zločina koji se vode pred domaćim sudovima kako bi pružila objektivnu i tačnu procjenu posvećenosti, kapaciteta i spremnosti pravosudnog sistema da efikasno i ekspeditivno istražuje, procesuiri i presuđuje u predmetima ratnih zločina uz poštivanje ljudskih prava. Misija koristi rezultate praćenja kako bi identificirala sistemske probleme u pravosudnom odgovoru na naslijeđe rata i osmislila ciljanu tehničku pomoć, izgradnju kapaciteta i strategije zagovaranja koje podržavaju pravosuđe u rješavanju ovih pitanja. Misija je također proširila fokus na tranzicijsku pravdu izvan sudnice, kao važnu nadogradnju krivičnih postupaka. Povezani programi Misije u oblasti ratnih zločina i tranzicijske pravde uključuju izgradnju kapaciteta, promoviranje transparentnosti, ciljano zagovaranje i tehničku podršku.

Od 2004. godine, u okviru svog programa praćenja sudskih postupaka, Misija prati sve predmete ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida koji su procesuirani pred domaćim sudovima na svim nivoima pravosuđa u

Bosni i Hercegovini (BiH). Do kraja 2024. godine, pravosuđe u BiH je okončalo skoro 800 takvih predmeta. Na osnovu podataka prikupljenih kroz program praćenja i njihove analize, Misija redovno naglašava potrebu

za povećanjem kapaciteta i efikasnosti sudova i tužilaštava širom BiH i osiguranjem pružanja adekvatne podrške, uključujući podršku žrtvama i svjedocima te resursa za rješavanje ovih osjetljivih predmeta.

Postupci u predmetima ratnih zločina pred domaćim sudovima i (revidirana) Državna strategija za rad na predmetima ratnih zločina

Od završetka oružanog sukoba koji je trajao od 1992. do 1995. godine, sudovi i tužilaštva u BiH vode istražne i sudske postupke u predmetima ratnih zločina. Nakon usvajanja Strategije okončanja rada Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) 2003. godine, osnovani su posebni odjeli u Sudu BiH i Tužilaštvu BiH (TZBH) s primarnom nadležnošću za ratne zločine. Kao dio Strategije okončanja rada

MKSJ-a, i u skladu s Pravilom 11bis Pravila o postupku i dokazima MKSJ-a, MKSJ je pravosudnim organima BiH ustupio šest predmeta sa deset optuženih. Na osnovu zahtjeva MKSJ-a i u skladu sa svojim mandatom, Misija je prihvatila zadatak da prati i izvještava o ovim predmetima u skladu sa Pravilom 11bis. Oko 60 izvještaja koje je Misija podnijela MKSJ-u o ovim predmetima opisuje ključne razvoje događaja i izazove, kao i korake poduzete za njihovo rješavanje. Nakon okončanja svih predmeta prema Pravilu 11bis 2011. godine, Misija je procijenila da je rješavanje ovih predmeta pokazalo da pravosudni sistem BiH ima kapacitet da procesuiri predmete ratnih zločina na pravičan i efikasan način, uprkos određenim zabrinutostima iznesenim u izvještajima Misije.

Uzimajući u obzir broj krivičnih djela koje je domaće pravosuđe trebalo da procesuiraju, BiH je 2008. godine usvojila Državnu strategiju za rad na predmetima ratnih zločina, kojom su utvrđeni mehanizmi i kriteriji za raspodjelu i određivanje prioriteta predmeta među svim pravosudnim institucijama u BiH. Državnom strategijom za rad na predmetima ratnih zločina je predviđeno da će se institucije na državnom nivou baviti najsloženijim predmetima i onima koji uključuju najodgovornije počinitelje, dok će kantonalna i okružna tužilaštva i sudovi u entitetima i Brčko distriktu BiH procesuirati manje složene predmete. Strategijom je također predviđeno uspostavljanje Nadzornog tijela za praćenje provođenja Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina.

Početni rok Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina za okončanje najsloženijih predmeta ratnih zločina do 2015. godine nije ispoštovan, što je dovelo do usvajanja Revidirane državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina (Revidirana strategija) 2020. godine, kojom je postavljen novi rok za 2023. godinu. Revidirana strategija je također uvela revizije namijenjene usklađivanju utvrđivanja složenosti predmeta, daljnjem pojednostavljenju raspodjele i ustupanja predmeta te jačanju uloge Nadzornog tijela. Međutim, rok Revidirane strategije ponovo je produžen do kraja 2025. godine, a u septembru 2025. godine Nadzorno tijelo se složilo da od Vijeća ministara BiH zatraži dodatno produženje Revidirane strategije do 2028. godine. Zaključno s krajem 2024. godine, preostala su 253 predmeta s poznatim osumnjičenima, uz 1.457 predmeta u kojima osumnjičeni nisu poznati i 1.243 predmeta vezana za ekshumacije u kojima nema dovoljno činjenica za utvrđivanje postojanja krivičnog djela.

Uvođenje programa komunikacije sa javnošću

Nedostatak tačnih informacija dostupnih javnosti doveo je do pogrešne predodžbe javnosti u vezi sa procesuiranjem predmeta ratnih zločina i sposobnosti domaćeg pravosuđa da postupa u ovim predmetima. Ovo je doprinijelo nepovjerenju u krivičnopravni sistem i rastućoj nespremnosti, između ostalih i ključnih svjedoka, da sarađuju sa sudovima i tužiocima. Kao podršku naporima sudova i tužilaštava u informativnim kampanjama, Misija redovno okuplja aktere iz međunarodnih i domaćih pravosudnih sistema, uključujući predstavnike MKSJ-a, Suda BiH, Tužilaštva BiH, sudije i tužioce sa drugih nivoa pravosuđa, organizacije civilnog društva i predstavnike medija. Ovi forumi podstiču debate o povećanju transparentnosti, informativnim kampanjama za informiranje javnosti i podršci žrtvama i svjedocima. Kroz svoj dugogodišnji odnos sa relevantnim organizacijama civilnog društva, Misija podstiče razumijevanje i povjerenje javnosti u procesuiranje predmeta ratnih zločina u BiH.

Vanbudžetski projekti

Nesebična podrška međunarodnih partnera omogućila je Misiji da realizira nekoliko vanbudžetskih projekata koji su ojačali njene osnovne programe za unapređenje procesuiranja predmeta ratnih zločina i okončanje nekažnjivosti za genocid, zločine protiv čovječnosti i ratne zločine. Projekat Misije pod nazivom **Jačanje kapaciteta i provedba naslijeđa**, proveden 2009. godine, uz podršku vlada Francuske, Grčke, Norveške, Švicarske i Ujedinjenog Kraljevstva, bio je usmjeren na potrebe pravnih praktičara i osmislio mehanizme za omogućavanje održive saradnje između domaćih praktičara u pravosudnom sektoru, MKSJ-a

i pravosudnih sistema u susjednim zemljama. **Projekat jačanja kapaciteta za procesuiranje predmeta ratnih zločina**, koji se provodio od 2014. do 2017. godine uz podršku Austrije, Njemačke, Italije, Norveške, Švicarske, Ujedinjenog Kraljevstva i Sjedinjenih Američkih Država, realizirao je programe izgradnje kapaciteta za tužioce, sudije, branitelje i istražitelje.

Projekat Jačanje vladavine prava unapređenjem procesuiranja ratnih zločina u BiH, finansiran sredstvima Ujedinjenog Kraljevstva u periodu od 2018. do 2020. godine, realiziran je u cilju otklanjanja trajnih sistemskih izazova u Posebnom odjeljenju za ratne zločine Tužilaštva BiH, istaknutih u izvještaju pod nazivom: [„Procesuiranje ratnih zločina na državnom nivou u Bosni i Hercegovini“](#) iz 2016. godine, čiji je autor sutkinja Joanna Korner. U okviru projekta uspostavljena je elektronska arhiva dokaza pri Posebnom odjeljenju za ratne zločine Tužilaštva BiH. Projekat je završen objavljivanjem drugog izvještaja sutkinje Korner 2020. godine, pod naslovom: [„Unapređenje procesuiranja predmeta ratnih zločina na državnom nivou u Bosni i Hercegovini“](#). Pored toga, od 2014. do 2024. godine, Misija je implementirala Projekat praćenja procesuiranja predmeta ratnih zločina (WCMP), koji je finansirala Evropska unija, kako bi dodatno podržala pravično, efikasno i transparentno procesuiranje predmeta ratnih zločina. Pored pružanja obuke i tehničke pomoći pravosudnim vlastima na nivou entiteta, Projekat je omogućio uspostavljanje Koordinacionog tijela za službenike za podršku svjedocima kako bi se unaprijedila redovna razmjena informacija i znanja među službenicima za podršku svjedocima. Nakon završetka Projekta, Koordinaciono tijelo nastavlja sa sastancima uz podršku Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH (VSTV).

Tematski izvještaji o procesuiranju predmeta ratnih zločina

Od 2012. godine, Misija objavljuje podatke prikupljene putem svog opsežnog programa praćenja sudskih postupaka izdavanjem detaljnih tematskih izvještaja. To uključuje izvještaje o napretku i izazovima u procesuiranju predmeta seksualnog nasilja u oružanom sukobu, [„Borba protiv nekažnjivosti za seksualno nasilje povezano sa sukobima u Bosni i Hercegovini: Napredak i izazovi“](#), i u 2014. i u 2015. godini te sveobuhvatni izvještaj o praćenju iz 2017. godine, [„Postizanje pravde za žrtve seksualnog nasilja u oružanom sukobu u Bosni i Hercegovini: Napredak ostvaren pred sudovima u BiH od 2014. do 2016.“](#). Više izvještaja Misije bilo je posvećeno realizaciji i stepenu napretka provedbe Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina. [U Zapažanjima o Državnoj strategiji za rad na predmetima ratnih zločina i Nacrtu revidirane strategije iz 2018.](#) godine, uključujući predmete „Kategorije A“ Pravila puta (2018), Misija je analizirala prijedlog Revidirane strategije, dok je Posebni odjel za ratne zločine Tužilaštva Bosne i Hercegovine analizirao specifične izazove u određivanju prioriteta pravno i činjenično složenih predmeta ratnih zločina u skladu sa Državnom strategijom za rad na predmetima ratnih zločina. U izvještaju iz 2022. godine, pod nazivom [„Utrka s vremenom: Napredak i izazovi u provedbi Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina Bosne i Hercegovine“](#) analizirani su sistemski izazovi u procesuiranju predmeta ratnih zločina pred domaćim pravosuđem u kontekstu Revidirane državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina. Misija također redovno objavljuje [godišnji pregled](#) osnovnih informacija, u kojem se iznosi statistički pregled procesuiranja predmeta ratnih zločina.

Za više informacija
skenirajte QR kod.



Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini
Fra Andela Zvizdovića 1, UNITIC Toranj A
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 952 100
Fax: +387 33 442 479
press.ba@osce.org
<https://bih.osce.org/>

Pratite Misiju OSCE-a u BiH

